

Tísner, un home del Renaixement

Jaume Fuster

En una entrevista que vaig fer a l'Avel·lí Artís-Gener l'any 1989, arran de la publicació del primer volum de les seves memòries, Tísner contestava a la pregunta *¿Què et sents més, pintor, escriptor, ninotaire, periodista?* amb una frase contundent, *Pintor quan pinto, escriptor quan escric, ninotaire quan feia acudits, periodista quan feia articles...*

La frase, aparentment senzilla, em permetia concloure el diàleg amb una afirmació que ara reprec: *L'Avel·lí Artís-Gener és un home del Renaixement...*

I és que, en una cultura altament especialitzada, on ningú no es mou del seu territori, prèviament determinat i assumit per crítics i consumidors, l'obra del Tísner abasta un ventall tan ampli d'interessos que fa difícil classificar-la, si no l'assumim com un tot. I no em refereixo només a l'obra literària (novel·les, contes, literatura infantil, memòries, traduccions), periodística (reportatges, articles d'opinió, retrats i anecdotaris humorístics), lingüística (mots encruats, jocs d'*scrabble*, i altres) o oral (xerrades, col·loquis, tertúlies radiofòniques), sinó també a l'obra gràfica (ninots, escenografies per al teatre, per al cinema o per a la televisió, quadres i «objectes artístics»).

Tísner ho fa tot amb la mateixa passió creadora, amb la mateixa intensitat, amb el mateix rigor i, no ho hem d'oblidar, amb la mateixa capacitat de divertir-se tot fent-ho. I és per això que, a més de creador, Tísner s'ha convertit per

a molts en un *maître à vivre*, un mestre de vida, com feia temps que no es donava en el nostre àmbit cultural, i d'aquí prové, sense cap mena de dubte, la seva immensa popularitat i el seu carisma, que l'han convertit en un personatge entranyable i que han garantit l'esclat dels primers volums de la seva autobiografia.

Amb ell no valen classificacions de l'estil «obra alimentícia, menor o de circumstàncies» que sovint s'empra en l'estudi d'una obra completa per desbrossar el camí i facilitar la botànica d'aquesta mena de compartimentació tan estimada pels teòrics.

Seguint la tradició classificatòria i sense entrar, encara, en judicis de qualitat, algú podria afirmar que la novel·lística d'Avel·lí Artís-Gener és minsa –sis novel·les «per a adults» entre una trentena de llibres o milers de pàgines impreses– i concentrada en el temps (a part d'una llunyana 556, *Brigada Mixta* del 1943, però no publicada de forma regular fins al 1969, les novel·les del Tísner estan escrites entre 1965 (*Les dues funcions del circ*) i 1982 (*Els gossos d'Acteó*)).

Però ell mateix s'encarrega de desmentir aquesta impressió de brevetat, tot confirmant la teoria de la globalitat. Al llibre de converses *Diàlegs a Barcelona: Avel·lí Artís-Gener/Maria Antònia Oliver* (1984), transcrit per Xavier Febrés, l'Oliver li pregunta si la seva vocació literària va ser tardana. Tísner afirma: *No, de cap manera. Jo feia de periodista des dels divuit anys, o sigui que escrivia i publicava. Enca-*

ra avui em fa riure quan sento qualificar algú de periodista i escriptor (...). Periodisme és, per definició, escriure. Per consuetudinària que sigui, la feina de periodista és la de creador literari. He escrit i he dibuixat tota la meua vida. [...]

La publicació de les Obres Completes de l'Avel·lí Artís-Gener no hauria de ser ni un acte d'arqueologia literària, destinada als erudits, ni un magne homenatge editorial a una personalitat pública i estimada. Sovint he pensat, en el cas del Tísner, que el carisma de la persona ha fet ombra al valor de l'obra. Aquesta edició, doncs, hauria de servir per tornar a situar l'obra i atorgar-li el lloc que li correspon.

L'aplec, ordenació i publicació d'una obra tan àmplia, tan diversa i tan rica hauria de servir, per una banda, per tornar a posar en circulació textos de difícil accés o potser oblidats per un país de memòria curta que practica l'esport del viure al dia. I, per l'altra, per interrelacionar una obra que podria semblar circumstancial i caòtica i que, com es veurà quan culmini aquesta edició, és coherent i d'una importància cabdal en el panorama cultural català.

**Aquest text és un fragment del pròleg que obria el volum I de les Obres Completes d'Avel·lí Artís-Gener. Naturalment, avui és impossible trobar a les llibreries cap volum de les OC, tampoc ni un dels toms de la seva sensacional autobiografia. Edicions 62 només s'ha atrevit a reeditar la magnífica novel·la Paraules d'Opton el Vell. Malgrat això, alguns hipòcrites s'apoderen del seu nom i clamen per celebrar-ne el centenari. Amb aquestes malignes paradoxes que ens imposen amb tanta pompa i naturalitat, la nostra cultura segueix esclanguida i moribunda. Per fortuna la família de Tísner ha decidit posar remei a tanta vergonya nacional i prompte penjarà a la xarxa tota l'obra de l'Avel·lí Artís-Gener, el nostre meravellós pirata.*